

HERMANN RÓBERT

„A tábornok úr kézipénztára”¹

Görgei Artúr tábornok nevéhez a közvéleményben és az áltörténelmi irodalomban hosszú időn át kapcsolódott az „áruló” jelző. Az árulási legendát több-kevesebb vehemenciával hirdető nézetek legfeljebb abban tértek el, hogy Görgei a harminc ezüstpénzes Júdások, vagy a szenvedélyes árulók közé tartozott-e. Az előbbi nézet képviselői hosszan bizonygatták, hogy Görgeit az oroszok 1849 júliusától kezdve folyamatosan megvesztegették, s például a Rüdiger tábornok által ajándékba küldött díszes pisztolyok csöveibe százas bankók voltak elrejtve. A pénzdíjas árulásra ugyan sem akkor, sem később nem sikerült bizonyítékot lelteniük, legfeljebb azt emlegethették, hogy a tábornok augusztus 14-én felvett kétezzer forintot a tábori pénztárból a saját fizetéseként, majd miután ennek jelentős részét szétosztotta tisztjei között, előbb 500, majd 600 aranyat kapott Paszkevicz hercegtől.² Az árulási nézet képviselői szerint Görgeinek kutya kötelessége lett volna nemcsak főbe lőnie magát a fegyverletétel után, de előtte (vagy utána) még éhen is halni.

A tábornoknak persze voltak pénzügyei, még ha ezeknek nem is nagyon volt közük az áruláshoz. Ezek a pénzügyek pedig jól nyomon követhetők abból a kis pénztárkönyvből, amelyet a Hadtörténelmi Levéltár 1848–1849-es gyűjteménye őriz. A cérnával összefűzött nyolcadrét alakú könyvecske a *Kiadási könyv – Tábornok úr kézipénztára* címet viseli.³

A szabadságharc folyamán az illetmények első nagyarányú rendezésére 1848 decemberében került sor. Ezt az tette szükségessé, hogy az Országos Honvédelmi Bizottmány rendelete következtében ekkor egységesítették a magyar hadseregben szolgáló különböző típusú alakulatok illetményeit. (A honvédek és az önkéntesek ugyanis magasabb illetményt kaptak, mint a cs. kir. hadseregből átkerült sorgyalog- és huszárezredek). Az illetményrendezéskor a vezérőrnagyok (altábornagyok a honvédségnek ekkor még nem volt) háborús időszakban, a pótlékokkal együtt havi 1000, összesen 12 000 forint fizetést kaptak. Egy hadnagy havi fizetése a pótlékokkal 63 forint volt. (Igaz, a tábornokok száma a 170 000 fős legmagasabb létszám időszakában sem haladta meg a harmincat.)⁴

¹ A forrásközlemény az OTKA F 013416. kódszámú, Görgei Artúr 1848–49-es iratainak összegyűjtését célzó pályázati támogatásával készült.

² A nyugtát másolatban és átiratban közli Kacziány Géza: Görgeiről második könyvem. Budapest, é. n. [1936.] 2. és 43. A Görgey által kapott pénzekre lásd Görgey Artúr: Életem és működésem Magyarországon 1848-ban és 1849-ben. S. a. r. Katona Tamás. Budapest, 1988. II. k. 437., 490–492.

³ HL 1848–1849. 51/39. 387–430. f.

⁴ Az illetményekre lásd Gelich Rikárd: Magyarország függetlenségi harca 1848–49-ben. Budapest, é. n. II. k. 61–67.

Görgei kis pénztárkönyve az 1849. január 5–június 12. közötti, valamivel több, mint öt hónap időszakból tartalmazza a tábornok és környezete kiadásainak listáját. Erre az időszakra esik Görgei téli hadjárata, a kápolnai csata, a tavaszi hadjárat, Buda visszavétele és Görgei hadügyminiszteri működésének kezdete. A pénztárkönyvet nagyjából a tábornok segédtsíj, az előbb hadnagyként, majd főhadnagyként, végül századosként szolgáló Duka Tivadar vezette. Külön jegyezte fel a kiadásokat és a bevételeket. Az említett időszakban a tábornoki kézipénztárnak összesen 11 304 forint 22 krajcár bevétele volt. A kiadások kiszámolása már nehezebb feladat. Duka ugyan akkurátusan összeadta a tételeket, de az időnkénti törlések, no meg a sajátos pénzrendszer miatt (egy forint nem 100, hanem 60 krajcár volt), becsúsztott egy-két összeadási hiba a számításba. Az első, április 15-i összesítésnél a 2992 forint 39 krajcár helyett 2982 forint 9 krajcárt mutatott az összesítés, azaz Duka 10 forint 30 krajcárral kevesebb kiadást számolt. A júniusi összesítésnél már nagyobb volt az eltérés, 10205 forint 59 krajcár szerepel a 10307 forint 24 krajcáros tényleges kiadás helyett, s ez bizony 102 forint 35 krajcár, majdnem egy gyalogsági százados egy havi illetménye. A sok javítgatás miatt persze nem nagyon csodálkozhatunk az elvétésen, legfeljebb azon, hogy további 1059 forint 30 krajcár kiadás után a hiány nem 62 forint 37 krajcár, csupán 48 forint 53 krajcár.

A kiadások között igen jelentős tétel, 303 forint 6 krajcár az, amit a tábornok és környezete szivarra költött. Az öt hónap alatt 22 alkalommal vásároltak füstölőnivalót. A darabszámot nem lehet megállapítani, de a négy szám szerinti tételnél is összesen 1400 darab szivar szerepel. Görgei szenvedélyes tubákos volt, erre összesen 4 forint 50 krajcárt költött. Az élet egyéb élvezetei sem voltak idegenek a tábornoktól és a főhadiszállás tisztjeitől. A téli hadjárat kezdetén Rétságán két forint értékű fekete kávét fogyasztott a tisztikar, s majdnem ekkora összegért hörgöltek a feketelevest a Besztercebányáról való kivonulás előtti napokban is. Február 5-én Lőcsén a vacsorára és egy ős kisüttetésére 1 forint 20 krajcárt fizetett ki Duka. (Ezen a napon ünnepelték meg Görgei születésnapját.) Február 12-én Kassán a tábornok színházban volt, a páholy 6 forintba, a színházi cukrászdában elfogyasztott sütemény 56 krajcárba került. Február 18-án a színházban már hat páholyt vett ki a főhadiszállás, ezúttal 36 forintért, az esti bál pedig 50 forintba került. (A színházi szolgák is kaptak összesen 1 forint borralvót.) Március 3-án (ezen a napon váltották le Tiszafüreden Dembinskit a fővezérségről) 2 forint 12 krajcár értékű citrom szerepel a számadásban. Március 7-én 3 forintért szalámit, 3 forint 25 krajcárért süteményt, 2 forint 20 krajcárért sajtot, újabb 1 forintért citromot, 2 forintért rumot, és 5 üveg tokaji bort (darabját 1 forint 12 krajcárért) vásárolt a főhadiszállás. A borok királya igencsak jól eshetett a tiszteknek, mert 10-én újabb 5 forint értékű tokaji szerepel a kimutatásban. Március 15-én némi tubák és szivar mellett 1 forint 24 krajcár értékű csokoládé segített felmelegíteni a főhadiszállás fagyoskodó tisztjeit. Március 21-én Miskolcon volt a főhadiszállás, cukrászat (5 forint 36 krajcár), tea (10 forint) és csokoládé (2 forint 24 krajcár) található a kiadások rovatában. A miskolci cukrászok megnyerhették a tábornok tetszését, mert 24-én újabb 2 forint 54 krajcár szerepel „cukrász” bejegyzéssel a pénztárkönyvben. Április 1-jén Egerben

40 krajcár értékben narancsot és citromot fogyasztott a tábornok és környezete. A tavaszi hadjárat időszakában a tábori körülmények között költeni sem nagyon ért rá a főhadiszállás; április 4-e (a tápióbicskei ütközet) és 14-e között igen ritkások a bejegyzések. „Rum és sütemény” bejegyzéssel legközelebb május 26-án, Buda bevételé után találkozunk.

Május végén Görgei Dukát Debrecenbe küldte, hogy készítse elő az ő utazását. (Elképzelhető, hogy ő kísérte Görgei feleségét az ideiglenes fővárosba.) Erre mutat, hogy a kiadások között szerepel „cbéd, fagylalt, borralaló” bejegyzés alatt 23 forint, a tábornoknének 100 forint, valamint június 2-án 2 forint értékű mézeskalács. Görgei Budapestre történő visszatérése után egy színházi páholy 5 forintos költségével találkozunk. A tábornok – valószínűleg az állandó ünnepléseket unva – immáron nem lovon, hanem fiákeren közlekedett; június első napjaiban majdnem minden napon szerepel egy vagy több fiáker költség.

Február 14-én fogporra költöttek 14 krajcárt. Március 18-ára ez elfogyott, mert 1 forint 16 krajcár értékben szerepel a kiadások között az újabb adag. A fogapolásra utaló következő tétellel már júniusban találkozunk: Görgey Kornél alezredes, a tábornok unokaöccse kapott 50 krajcárt fogkefévásárlásra.

A tábornoki kézipénztár kisebb-nagyobb kölcsönökkel kiegészítette a pénz-zavarba került tiszteket: összesen 600 forint értékű kölcsön szerepel a kimutatásokban.

Kémeknek adott pénzzel egyetlen egyszer, március 14-én találkozunk; igaz, ez viszonylag jelentős összeg, 70 forint. Ezen kívül titkos kiadás egyetlen alkalommal, május 6-án szerepel a pénztárkönyvben.

Május 26-án Görgei 100 forintot adományozott az ostrom alatt megsebesülteknek a kézipénztárból.

Fürdőre, szappanra és „mosdási eszközre” összesen 13 forint 15 krajcárt költött a főhadiszállás (a fogport és Görgey Kornél fogkeféjét ide nem számítva). A mosdási költségek 279 forint 3 krajcárt tettek ki. Igen jelentős összeget, közel 15%-ot képeztek a szállásköltségek és különböző borralalók (1434 forint, 7 krajcár). Ennek az összegnek több, mint egynegyedét három helyen fizették ki. Február 3-án Vihodnán a háziúr 100, 25-én Mezőkeresztesen az ottani szállásadó 50, március 10-én az egyeki házigazda összesen 241 forint 9 krajcárt kapott. A főhadiszállás gavadériáját jelzi, hogy április 1-jén szó nélkül kifizettek két eltűnt gyertyatartót és egy ollót a háziaknak. Az összeg többi része a cselédségnek, inasoknak, kocsisoknak, háziasszonyoknak, szakácsnéknak és szakácsoknak, szolgálóknak és szobalányoknak kifizetett borralaló volt. A kutatónak legfeljebb az út szejét a fejébe, milyen szolgáltatásokat teljesíthettek azok a szobalányok, akik egyetlen estéért 10 forint jutalomban részesültek.

Hasonló jellegű okmányt eddig kettőt ismerünk. Ezek Bem tábornokhoz kapcsolódnak. Anton Kurz, a tábornok század titkára készített egy-egy kimutatást a tábornok 1849. február 24–március 3., illetve március 7–27. közötti kiadásairól. Ezek részletesebb bejegyzések, azonban sokkal rövidebb időt fognak át.⁵

⁵ Közli őket Jakab Elek: Bem tábornok irataiból. Hazánk. Szerkesztette Abafi Lajos. I. k. 1884. 255–257.

A szöveget az eredetihez közlítő helyesírással közöljük. A neveket az első előfordulás helyén jegyzeteljük. Sajnos néhány, többször előforduló nevet (Böhm, Káplár, Korcsák, Bán, Kelcz, Bodenburg, Vittenberg) nem sikerült beazonosítanunk.

Kiadási könyv
Tábornok úr kézipénztára

Bevétel	Rf	xr
jan. 5-n	100	
-"- 9-n	100	
-"- 19-n	100	
-"- 29-n	200	
Február 1-én (Soupper) ⁶	50	
-"- 5-n	100	
-"- 12-n Eperjes	200	
-"- Kassán	500	
-"- Miskolc	500	
Pistától	150	
Mart. 16. Neuling	100	
Pistától ⁷	700	
oldal	2800	
Áthozatott	2800	
Kövesden	300	
	3100	
azaz háromezer egy száz ft. pengőben. Deménd, ápr. 16-n. 849.		
T. Duka ⁸		
Ápril 16-n kivettem	1000	
-"- 19. szivart átadt.	4	22
-"- 20. Lizi ára ⁹	200	

⁶ Soupper Sándor (1824–1879), kilépett cs. kir. hadnagy, a szabadságharcban honvéd vezérkari őrnagy. Várfogságot szenved, 1850-ben szabadul. Életrajzát lásd Bona Gábor: Tábornokok és törzstisztek a szabadságharcban 1848–49. 2. kiadás. Budapest, 1987. 295. (a továbbiakban: Bona 1987.)

⁷ Görgey István (1825–1912), Görgei Artúr öccse, ügyvéd, honvédszázados, a július 2-i csatában az 51. honvédszászlóalj parancsnoka. Besorozzák. Életrajzát lásd Bona Gábor: Kosuth Lajos kapitányai. Budapest, 1988. 236. (a továbbiakban: Bona 1988.)

⁸ Duka Tivadar (1825–1908), ügyvéd, 1848-ban a pénzügyminisztérium fogalmazója, november 1-től hadnagy, parancsőrtszt, január 9-től főhadnagy, június 26-tól honvéd százados Görgei oldalán. Emigrál, angol katonaeorvos lesz. Őrnagyként nyugalmazzák. Életrajzát lásd Bona 1988. 184–185.

-n- 28. Komáromba	1000	
Máj. 7-n Óbudán	1000	
15 Óbudán	1000	
25. dto.	1000	
29-n	1000	
június 7. és 11.	2000	
	11304	22

Kiadás	Rf	xr
jan. 4. István fogadóban ¹⁰	1	
-n- Vácon gyertya (1 sz.)	60	40
-n- szivar	4	48
-n- tubák		36
-n- mosóné 4 sz. a.	1	12
-n- házfelügyelő	20	
-n- írnok	15	
-n- fűtő	5	
-n- kapus	5	
Rétságon feketekávé	2	
Szolgáló	2	
Gazdasszony	20	
Szolga	1	
Nagyoroszi kovács (2 sz.)	3	51
Gazdasszony	10	
Szolgáló	5	
két kisleány	4	
Ipolyság Böhmnek	50	
Oldal	211	7
Áttétel	211	07
Cselédnek	5	
Magyarat ¹¹ : inas	3	
Léván: conto 3. sz. a. ¹²	3	03
-n- zsebbeli ¹³	3	36

⁹ Valószínűleg lónév.

¹⁰ Az Emmerling (korábban István Főherceg) fogadóban volt Csány László kormánybiztos szállása. Ma V. ker. Akadémia u. 1. Görgei főhadiszállása az Angol Királyné fogadóban volt. Ma V. ker. Vigadó tér 1.

¹¹ Magyarán

¹² Léván Görgei szállása az ún. Benkő-házban volt. Görgey István: 1848 és 1849-ből. Élmények és benyomások. Okiratok és ezek magyarázata. Tanulmányok és történelmi kritika. I–III. k. Budapest, 1885–1888. I. 152. (a továbbiakban: Görgey István)

¹³ borra való

Báton gazdasszony	10	
-"- szolgáló	2	
Selmec: Tábornok úr 5 legényének 2 pftjával fél óra	10	
-"- mosóné	1	
-"- szekeressknek borraivaló	1	
-"- kovácsnak (6.)	3	39
-"- kerékgyártó (7. sz.)	2	
-"- szivar (8. sz.)	10	
-"- 9 hajdúnak	11	
Beszterceén contó (9. sz.) ¹⁴	1	19
Átteendő	277	44
Áttétel	277	44
Beszterce: szappan		6
-"- istálló költség 10. sz-		55
-"- Tóth János kocsisnak	2	
-"- ulánusnak	1	04
Jan. 24-n. káplárnak fél óra 9-24-ig	3	
-"- 25 ollóköszörülés		20
-"- ruhajavítás		10
-"- contó 11. sz.	1	48
23. & 25. fekete kávé	1	36
-"- Birsynek ¹⁵ előlegezett ételére	7	
-"- 25. vacsora és bor	1	56
-"- Janónak ¹⁶	2	
26-n házmester	5	
-"- szobaleány	5	
-"- szolgáló	2	
Oldal	311	39
Áttétel	311	39
27-én Oszada: szobaleány	5	
-"- szakácsné	5	
-"- szolgáló	2	
-"- előfogatosok	1	
29. Rózsahegy: contó (12. sz.)	2	07

¹⁴ Besztercebányán Görgei szállása a püspöki palotában volt. Dr. Zípcser Keresztély András naplója 1848. november 14–1850. január 7-ig. In: Jurkovich Emil: Történeti tárczák. Besztercebánya, 1910. 97.

¹⁵ Birsy József (1816–1888), cs. kir. főhadnagy a 33. (Gyulay) gyalogezred 3. zászlóaljában, október 15-től honvéd százados, november végétől Görgei segédtisztje, február 14-től őrnagy, március 7-től a 60. (Wasa) gyalogezred 1. zászlóaljának parancsnoka. Világosnál kapitulál. Várfogságot szenved. Életrajzát lásd Bona 1987. 113–114.

¹⁶ Görgei szlovák inasa

-n- egy gránatosnak		20
-n- gyufák		10
31-n Szentmiklós ¹⁷ 5 hajdúnak	17	
-n- -n- szolgáló	6	
-n- -n- fűtő	4	
Febr. 1-n. hámrparatúra, 13. sz.	1	56
-n- gazdasszony	15	
-n- szakácsné	5	
-n- szolgáló és 2 szolgál	6	
-n- kovács és kerékgyártó		34
Oldal	382	46
Áttétel	382	46
Febr. 1-n. Tóthnak ¹⁸ Zulag ¹⁹	2	
-n- Bánnak -n-	2	
Pistának -n- ²⁰	2	
-n- contó 14. sz.		59
-n- húshoz hozzá fizettem	2	56
-n- clőfogatosok	1	
3-n Vichodnán: a házi úr[na]k ²¹	100	
-n- cselédjcek	12	
-n- 9 granátosnak 5 napra 15. sz.	8	05
Lucsivnán: cselédcknek	10	
Csörtörtök ²² : clőfogatos	1	20
5-én Lőcsén proclamát[ió]k ²³ 16.	15	
1-én szivar (de Srach)	15	

¹⁷ Liptószentmiklós

¹⁸ Talán Tóth József őrmesterről van szó, aki 1849. január 22-től hadnagy, március 8-tól főhadnagy, április 17-től százados volt a feldunai, majd VII. hadtest vezérkaránál. Életrajzát lásd Bona 1988. 612. A másik lehetséges személy Thot Antal (1824–?), cs. kir. hadnagy volt, akit december 12-én főhadnagyi rangban áthelyeztek a feldunai hadtest törzséhez. A szabadságharcban honvéd vezérkari százados volt, várfogságot szenvedett, 1854-ben szabadult. Életrajzát lásd Bona 1988. 604.

¹⁹ pótdíj

²⁰ Itt valószínűleg nem Görgey Istvánról van szó, mert ő ezekben a napokban Guyon Richárd czredes déli hadoszlopánál tartózkodott, s éppen kanyarós beteg volt. Görgey István I. 175–182.

²¹ Duka Tivadar szerint Görgei február 1–3. között Vihodnán ínlázban feküdt. Hermann Róbert: Duka Tivadar visszaemlékezése. Fons, 1997/2. 170.

²² Csütörtökhely

²³ Görgei 1849. február 4-én kiáltványt intézett a Szepesség lakosságához, s ebben semlegesésre, a nemzetiségi és vallási gyűlölködés elkerülésére szólította fel őket. Magyar fordításban közli Görgey István I. 188–189.

5-én vacsora és őz kisüttetésc ²⁴	1	20
6. cselédnek	5	
-"- mosóné		40
-"- kovács		40
<u>Oldal</u>	564 ²⁵	46
<u>Áttétel</u>	564	46
Febr. 7-n Szepesváralján, istálló contó 17.	5	26
-"- cselédnek	5	
8-n ételért		58
-"- bor és víz (Eperjesen)	13	
-"- előfogatosok	1	
-"- szivar		24
-"- kesztyű	1	24
-"- 10. Pfeffermünzl ²⁶ 1.08.	1	52
-"- szakácsnak konyhaköltség	20	
szűcsnek 18. sz.	2	
szivar (19. szám)	20	
gyújtó eszköz		40
két skatulya		16
febr. 9-n istálló contó 17. szám	2	14
-"- káplárnak máig	3	
-"- mosóné		40
-"- két gomb az atillára 20. sz.	1	20
-"- Tomsitsnak ²⁷	4	
<u>Oldal</u>	644	58 ²⁸
<u>Áttétel</u>	644	58
febr. 11. Mednyánszky (főpap) ²⁹	50	

²⁴ Bizonytalan az olvasat. Február 5-én Lőcsén bállal ünnepelték meg Görgei születésnapját. A bál közben érkezett a hír a branyiszkói hágó bevételéről, s ezt követően a tisztek „azon módon lakk-topánban és báli kesztyűben” indultak meg a Branyiszko felé. Görgey István I. 192–193.

²⁵ Helyesen: 562

²⁶ Helyesen: Pfeffermünze, azaz borsmenta.

²⁷ Tomsits István, parancsőrtsízt, főhadnagy (százados?), talán azonos azzal a Tomsits Istvánnal (1826–1883), aki a kiegyezés után kataszteri felmérési felügyelő volt. Életrajzát lásd Szinnyci József: Magyar írók élete és munkái. XIV. k. Budapest, 1914. 297. hasáb.

²⁸ Helyesen 647 ft. 44 krajcár. (Az összeadásnál az áthozatban szereplő 46 krajcárt nem adták össze, s a krajcárok összeadásából e nélkül származó 4 forint 58 krajcár helyett 2 forint 58 krajcárral számoltak.)

²⁹ Mednyánszky Cézár, báró (1824–1857), lelkész, 1849. január 5-én Vácott csatlakozik a fel-dunai hadtesthez, tábori lelkész, majd a hadügyminisztérium hadlelkész osztályának vezetője. Emigrál, öngyilkos lesz. Életrajzát lásd Báró Mednyánszky Cézár az 1848/49. évi honvéd-

-"- szakács (Eperjcs)	30	
-"- 2 ínas	30	
-"- 2 szolgáló	5	
-"- 2 fűtő	4	
-"- szobaleány	10	
-"- Valentsik hajdú	2	
-"- tizedes	4	
-"- raboknak	5	
-"- hajdúnak, ki a forspontor ³⁰ hozta		20
-"- borra és vízre	1	
12-n tejfél		24
-"- páholy (Kassán)	6	
-"- cukrász (színház)		56
-"- Villaxnak ³¹ (az előleg)	50	
-"- mosóné		30
-"- borraival az őzért		20
Oldal	845 ³²	28
Áttétel	845	28
fcbr. 14-n reggeli	1	54
-"- 15. cselédnek máig	7	
-"- istálló contó	3	38
-"- mosóné		21
-"- fogpor		14
-"- szűcsnek 22. sz.	2	
-"- 18. kesztyűsnek		24
-"- csizmadia		10
-"- színház (6 páholy)	36	
-"- ebéddekért	20	
-"- bála 25. sz.	50	
-"- óráért (Neulinger) 26. sz.	85	
-"- színház szolgálk	1	
-"- mosóné		30
-"- huszárnak borraivaló	1	

hadsereg főpapjának emlékezései és vallomásai az emigrációból. Angolból fordította, és kiegészítésekkel ellátta. Dr. Óvári-Avary Károly. Budapest, 1930.; Zakar Péter: Egy forradalmár pap Görgői táborában. AETAS, 1992/1–2. 136–149.

³⁰ clófogator

³¹ Villax István (1826–1861 után), ügyvéd, nemzetőr őrmester, 1848. december 28-tól honvéd hadnagy és segédtsitz Görgői mellett, 1849. január 9-től főhadnagy, majd százados, a fel-dunai hadsereg vezérkaránál. Besorozzák, 1854–1859 között hadnagy a cs. kir. hadseregben. Életrajzát lásd Bona 1988. 646. és 782.

³² Helyesen: 844

-"- Kassán 2 házmester	20	
oldal	1074	39
oldal	1074	39
febr. 20-n szolgáló	4	
-"- 2 szobalcány	10	
-"- fűtők	2	
-"- cseléd	1	
-"- asszonynak (pántlika)	10	
-"- Garadnán (32. szám)	50	
-"- 22. Aszalón cseléd	5	
-"- szíjjártó és kovács (27. sz.)	6	17
-"- Tábornok úr (Unterschill) ³³	100	
-"- 2 ebéd a cassinóban	3	
-"- előfogatosok borraivaló	1	
-"- szivar (28. szám)	15	
-"- Kassán placat ³⁴ (29. sz.)	12	
-"- lóvasaltatás (30.)	1	32
-"- Zihrer őrnagy ³⁵ (31.)	45	
Oldal	1340	28
Áttétel	1340	28
23-n Miskolc, cseléd ³⁶	11	
-"- nyeregjártó	1	36
24-n Zihrer őrnagy a zenekar[na]k (33. szám)	20	
-"- Káplár[na]k 9-23-ig	3	
-"- Janónak (utójaig) ³⁷	2	

³³ Unterschill, Karl. Azonos Franz Weisszel, Franz Messenhauser segédtsíjtjével, a VII. hadtestben szolgáló két századnyi német légjő parancsnokával, aki honvéd századosként emigrált, 1861–1862-ben az amerikai polgárháborúban a 61. virginiai gyalogezredben, az északi hadseregben szolgált. Életrajzát lásd Bona 1988. 658.

³⁴ Ez valószínűleg Görgei dátum nélküli, február 17–18. körül Kassa város lakosaihoz intézett kiáltványa lehetett, amelyben bejelentette, hogy a feldunai hadrest elhagyja Kassát. Fényképmásolatban közli Hermann Róbert: „Ez volt az év! Csudáknak éve!” Az 1848–1849 évi forradalom és szabadságharc dokumentumai Dobák Géza gyűjteményéből. Budapest, 1994. Mellékletek.

³⁵ Zihrer, Josef (1810–?), cs. kir. főhadnagy a 39. (Dom Miguel) gyalogezred 3. zászlóaljában. 1848. október 19-től a 39. honvédzászlóalj századosa, 1849. január 16-tól a 60. (Wasa) gyalogezred 1. zászlóaljának őrnagyja. Március 7-től betegszabadságon van, a szabadságharc végén a hadügyminisztérium tábornoki osztályán szolgált. Várfogságot szenved, 1856-ban kegyelmet kap. Életrajzát lásd Bona 1987. 341–342.

³⁶ Duka és a pénztár czeiben a napokban némi késéssel követte Görgeit. A tábornok 23-án már Mezőkeresztesen volt. Görgey István I. 245–246.

³⁷ ti. a hónap végéig

-"- Pokróc (Pista)	9	
-"- Neulinger ³⁸ -előleg (34. sz.) megfizetve	100	
-"- Tábornok úrnak	50	
25-n Keresztessen ³⁹ a háziúr[na]k	50	
-"- -"- cselédnek	5	
-"- reggeli	2	58
27. előfogatos (Tábornok)	5	
-"- mosóné	1	45
-"- csizmadia		40
28-n szivar (35. sz.)	6	40
Oldal	1609	07
Áttétel	1609	07
febr. 28. conto (36.)	45	32
-"- Kellner	5	
Szoba contó (37.)	18	
Mart. 3. szivar	2	46
-"- rapé ⁴⁰		36
-"- 2 sonka		48
-"- catarzeltli [?]		48
-"- citrom	2	12
-"- 5-n gyertya	1	40
-"- gyufa		05
-"- mosóné	2	24
-"- előfogatosok	4	
-"- 7-n szalámi	3	
-"- kártya	1	20
-"- sütemény	3	25
-"- sajt	2	20
-"- citrom	1	
-"- rhum	2	
Oldal	1706	03
Áttétel	1706	03
tokaji (5 üveg 1 f. 12 xr-ral)	6	
asztali bor T[isza]füreden	3	
istálló contó (38. sz.)	1	36
dto. (Bán, Egyek) ⁴¹		24

³⁸ Neulinger, Gustaw Adolf (1816–?), kilépett cs. kir. tisz, 1848 júniusában önkéntes a Lo Presti szabados csapatban, majd a 13. (Hunyadi) huszárezredben, 1849. jan. 16-tól százados, parancsőtiszt a feldunai hadtestnél, márciustól újoncozási és pótlóvázási felügyelő Miskolcon. Életrajzát lásd Bona 1988. 438.

³⁹ Mezőkeresztesen

⁴⁰ burnót (tubák)

10-n Egyck, háziúr (39. sz.)	241	09
-"- szivar (Tercy)	4	30
-"- tokaji (Margitta)	5	
-"- Káplárnak 17 napra	3	24
Polgár: szivar 250 ⁴²	6	15
12-n útiköltség Aulich ⁴³ futárja[na]k ⁴⁴	6	
egy levéllel küldöttnek	1	
14. cselédség Nagyfaluba	20	
NB. Ottenberg[nc]k mint futár[na]k ⁴⁵	10	
15-n chocolate	1	24
-"- rapé		24
-"- bőr, 2 nadrágra	12	
-"- szivar 42. sz.	45	
(hivatalos) zempléni (41. szám)	40	
oldal	2103 ⁴⁶	09
Áttétel	2103	09
Mart. 17-n. szabónak nadrág bőr. ⁴⁷	3	
-"- cselédnek Gesztj [sic!]	10	

⁴¹ A VII. hadtest március 8–9-én tette át főhadiszállását Egyckre. MOL Görgey-lt. b/29. fasc. Az 1848/9. évi magyar „feldunai”, utóbb VII-ik hadtest (Móga, Görgei Arthur, Gáspár, s utóljára Pöltenberg tábornokok) eredeti elnöki levelező-jegyzőkönyve. No. 8.

⁴² A VII. hadtest március 11-én tette át főhadiszállását Polgárra. HL 1848–49. 16/595. Másolat. MOL Görgey-lt. b/35. fasc. Az 1848–49. magyar feldunai, utóbb VII-ik hadtest (Görgei Artúr, Gáspár, Pöltenberg tábornokok) eredeti hadparancs jegyzőkönyve. Dispositions Protokoll No. 411.

⁴³ Aulich Lajos (1793–1849), cs. kir. alezredes a 2. (Sándor) gyalogezredben, ezredes, hadosztályparancsnok a feldunai hadseregben, 1849 márciusától vezérőrnagy, a II. hadtest parancsnoka, július 14-től a Szemere-kormány hadügyminisztere. Az aradi vértanúk egyike. Életrajzát lásd Bona 1987. 95–96.; Az aradi vértanúk. Szerkesztette Katona Tamás. Budapest, 1979. I. k. 29–30.

⁴⁴ Valószínűleg ez a futár hozta Aulich március 9-én Tiszafüreden kelt jelentését. Ennek kivonatát ismerjük: „Jelentés a helyreállítandó valki átkelőhíddal kapcsolatban tett felderítésről. – Kérdés, hogy a 7. hadtest lőszertartalékja nem kap-e további rendelkezést?” MOL Görgey-lt. b/31. fasc. Az 1848/9. magyar feldunai, utóbb VII-ik hadtest (Móga, Görgei Artúr, Gáspár, Pöltenberg tábornokok) eredeti igatókönyve [sic!]. No. 654. Iktatva márc. 11-én.

⁴⁵ Az iratok tanúsága szerint Görgei ezen a napon egy jelentést küldött Vetter Antal fővezérnek és hármat Mészáros Lázár hadügyminiszternek Debrecenbe. Az előbbi kivonatos magyar fordításban közli Görgey István II. 41. Az utóbbiakat lásd MOL HM Ált. 1849: 6536–6537., 6843.

⁴⁶ Helyesen: 2113, a NB-vel jelölt tétel valószínűleg utólag került az oldalra, s így kimaradt az összedrásból.

⁴⁷ ti. lovagló nadrágra való bőr

-"- asszonyosság (Térey)	10	
-"- kémeknek 40. sz.	70	
-"- bor és pálinka (az úton)		36
-"- savanyúvíz s bor, Miskolc	2	
-"- szivar (250)	23	30
15-n Tábornok úr 3 legényének febr. 15-től mart. 15-ig	12	
18-n ebéd a casinóban	3	54
Sóos Borbála		
-"- vacsora	3	
-"- tábori üveg		48
-"- fogpor	1	16
19-n ebéd és reggeli	4	10
Oldal	2247	23
Áttétel	2247	23
Mart. 19-én istálló contó (43. sz.) ⁴⁸	4	15
-"- vacsora	2	30
-"- 20-n ebéd		22
Janónak fél óra	2	
sarkantyú	1	05
gyertya	1	
Halzsír		06
Kis Kálmán temetése ⁴⁹ (44.)	2	

⁴⁸ Március 19-től Duka és a pénztár megint Görgői főhadiszállásától távol tartózkodott. Görgői főhadiszállása március 19-én Vattán, 20-án Mezőkövesden, 21-én Dormándon, 22-29-én Kerecsenden, 30-án Halmajon, 31-én Gyöngyösön volt.

⁴⁹ Kiss Kálmán (23 éves, római katolikus, nőtlen, Sáros megyei, orli születésű), zempléni önkéntes lovas nemzetőr hadnagyot. Klapka még 1849 januárjában futárként küldte Görgőihez, de útközben Sáros megyében Semsey Vilmos szolgabíró letartóztatta, majd rögtönítélő bíróság által halálra ítélte. Kis megszökött a fogságból, de mintegy 4000 pengő forint értékű készpénze, két lova, szekere és minden ruhája Semsey és Medveczky által elkoboztatott. Kiss kártérítést kért az OHB-től, s az március 3-án utasította Szemere Bertalan főkörmánybírtost, hogy „mihelyt a harcviszonyok változtával Sáros megye az ellenségtől megtisztul, az érdeklét panaszt szigorúan megvizsgálni s a folyamodó kárának megtérítéséről intézkedni szíveskedjék.” Kiss Kálmán 1849. március 10-én Szentmihályon egy Görgői nevűben, Klempai Vilmos névre kiállított, általa hamisított nyílt rendelettel megjelent a Dessewffy grófi család tisztartójánál, és 2000 forint hadisarcot követelt tőle. Amikor a tisztartó ennek kiszolgáltatására nem volt hajlandó, azzal fenyegette meg, hogy a 4. (Sándor) huszárezred 300 emberével tér vissza, s 10 000 forintnyi kárt okoz velük. A helység előljárói gyanúsának tartották viselkedését, ezért Szeremlei Györgynek, a szabolcsi szabadesapart főhadnagynak közreműködésével elfogták és Polgárra akarták kísértetni. Kiss ezután szökni próbált, de elfogták, s átadták a katonai hatóságnak. Vallomásában elmondta, hogy Sáros megyében szenvedett kárát akarta pótolni a „schwarzgelb” Dessewffy birtokán. „Folyó évi febr. 22-én Miskolcon voltam Görgői tábornok úrnál és kértem tőle Sáros megyei káromra nézve kártalaní-

Előfogatosok	1	
21. szakács	2	
gazda (Miskolc)	5	
Hajdú	3	
Rabok	2	
ebéd	3	45
fa	3	36
bőrnadrágmossatás		40
mosóné		20
oldal	2282	02
Áttétel	2282	02
jutalomdíj (45. sz.)	20	
cukrász	5	36
vendégglő	7	16
4-szer thea	10	
szíjjártó		40
szalámi	2	24
kcsztyű	1	40
chocolate	2	24
gyertya	2	
24-n cscléd (Miskolc)	10	
Kempelen ⁵⁰	150	20
cukrász	2	54
27. bor és víz	2	
kovácsmunka		24
oldal	2499	40
Áttétel	2499	40
27. legényeknek hús és kenyér	2	

tást. Ő engem a Honvédelmi Bizottmányhoz utasított, melynek panaszomat előadjam, és melytől ügyem eldöntését várjam. Erre azt feleltem, ha ezt tudom, hogy ily úton kaphatom csak meg káromat, még akkor, midőn Sárosba egy szakasz huszárral a tábornok úrtól fentebb említett két Semsey és Medveczki elfogatására kiküldtettem, magamat a Semseyk jószágából önhatalmílag kártalanítottam volna. Erre a tábornok úr azt felelte, hogy jó volt nem tenni, mert olyan tettesre főbelövés a büntetés.” A Gózon Lajos őrnagy vezette hadbírótság Kiss Kálmánt kötél általi halálra ítélte, ezt Poeltenberg ezredes kegyelem útján főbelövésre változtatta. Görgői megerősítette az ítéletet, s azt március 13-án reggel 5 órakor végrehajtották. MOL H 2. OHB-iratok 1849: 2771., HL 1848–49. 20/501, a–c. – Az esetet némileg eltorzítva leírja Görgey István II. 39–41. Szerinte az illető (nem nevezi meg Kisst) kormánybiztosnak adta ki magát, s egyszer már Sáros vármegyében hasonló önkényeskedései miatt elfogták, de akkor Görgői szabadon engedte, azzal, hogy még egyszer ne kerüljön a kezébe.

⁵⁰ Kempelen Károly (?–1857?), a Hunyadi-szabadsapat lovasságának hadnagy, majd főhadnagy az ebből szervezett 13. (Hunyadi) huszárezrednél, 1849. februárjától al-, március 12-től főszázados, Görgői segédtisztje. Besorozák. Életrajzát lásd Bona 1988. 307.

házmesternének költségül	5	
Janónak kenyérre és húsrá	2	
28-n előfogat Kerecsendre s vissza	3	
M[ező]kövesden útiköltség (Pichl és Kelcz)	2	35
29-n lóvasaltatás (46. sz.)	1	
31-n -"- Egerben (47. sz.)	10	
Harsányban borraivaló		30
Ápril 1-n előfogat Harsányból Miskolcig és vissza	3	
Harsányban cseléddek	5	
Miskolcon a cselédségnek	15	
dto. ételekért	2	46
az asszonyiségnek	20	
Oldal	2571	31
Áttétel	2571	03 ⁵¹
Ápril 1. 2 elveszett gyertyatartó s egy ollóért	3	
1 előfogat Miskolctól Egerig és 2 Kövesdről Egerig	5	
2-n Kelcznek (40. sz.)	150	
fördő		24
narancs és citrom		40
szálláscsináló	1	
3-n fürdő	1	10
asszonyiségnek	100	
előfogat Gyöngyösről Bicskérc s vissza	6	
Janónak 7-ig Löhnung ⁵²	1	40
Pistának (ételre)	1	
cukrász	1	
kártya		40
kovács		18
szivar	4	
Oldal	2846	55 ⁵³
Áttétel	2846	55
Eger. szalámi	2	
gyertya	1	
mosóné		30
patikába (ló orvosság)		46
Pistának zulang mart 31-ig	2	
hájra és sóra		15
Janónak Zulang 31-ig	2	
Löhnung 11-ig		50

⁵¹ Tollhiba 31 helyett.

⁵² zsold

⁵³ Helyesen: 2847 ft. 23 krajcár. Az összeadási hiba az áttételnél szereplő tollhibából fakad.

az asszonyiségnek 30 xr-ban	50	
előfogat Gyöngyöstől Gödöllőig ⁵⁴	4	40
Ordonánc ⁵⁵ és cselédeknek mart 31-ig	10	
cselédeknek s háziúrnak	2	
szivar (200)	11	
kocsmácontó	2	
<u>14 olló</u>		<u>40</u>
<u>oldal</u>	<u>2936</u>	<u>36</u>
<u>Áttétel</u>	<u>2936</u>	<u>36</u>
szabónak	1	40
csizmadia	1	12
mosóné	1	04
háziaknak borraaló	4	
Ápr. 15-n Bőhmért (49. sz.)	28	23
istálló contó	2	19
4 f[on]t háj	1	55
Bánnak máig	2	
Káplárnak máig 1-től	3	
összes kiadás	<u>2982</u>	<u>09</u>
<u>fordíts</u>		

Befejezés	Ft	xr	Ft	xr.
Bevétel			3100	
Kiadás	2982	09		
<u>kölcsön</u>	<u>92</u>		<u>3074</u>	<u>09</u>
Marad készpénzben			25	51

Azaz huszonöt ft. és ötvenegy xr. pengőben, melyeket átszolgáltattam.
Deménden, április 15-n 1849.

Duka főhadn[agy]

	Áttétel	<u>2982</u>	<u>09</u>
Április 16-n	Deménd, cselédek	20	
	Tábornok úrnak	100	
	conto (51.)	29	07
	szivar	6	
	rapé		14
	szíj a csizmán		20
	óraüveg és nadrág ⁵⁶		

⁵⁴ Ez már április 7-én lehetett.

⁵⁵ parancsór(tiszt)

⁵⁶ Nincs összeg.

	Meschede ⁵⁷ (52. sz.)	250	
	Bodenburg (53. sz.)	30	
	Hankovics ⁵⁸ (54. sz.)	37	
	szobalcány Léván	10	
	szakácsné -"-	10	
	2 hajdú -"-	10	
	szolgáló -"-	5	
	látcsótok	2	34
21.	Koltán szobalcány	10	
	oldal	3502	24
	szakácsné	5	
	Lajospusztán	10	
22	szolgálók Perbetén	5	
	gazdasszony -"-	20	
	Benkőnek ⁵⁹ (55. sz.)	100	
	contó (56. sz.)	3	54
28-n	tábornok úr (Andrássy) ⁶⁰	100	
	Toni (57.)	500	
	savanyúvíz		58
	óraüveg		30
	szivar (Prager)	8	30
30-n	gombkötőmunkák (58.)	5	
Máj. 1.	kardszj (59. sz.)	8	
	lóorvosság	2	
	cseléd	5	
	oldal	4276	16

⁵⁷ Meschede (Meséde), Johann (1804–?), cs. kir. alszázados, 1848 októbertől főszázados, 1849. január 1-től őrnagy, a 60. (Wasa) gyalogezred 1. zászlóaljának parancsnoka. Április végétől lévai kórház- és térparancsnok. Komáromban kapitulál. Életrajzát lásd Bona 1987. 235.

⁵⁸ Hankovics György (1812–?), szolgabíró, 1848 szeptemberétől nemzetőr-, novembertől honvéd százados, 1849. április 12-től a feldunai hadsereg hadbiztosa, május 25-től őrnagy, május–júniusban a tábori vésztorvényszék elnöke. Besorozzák, de mint alkalmatlant elbocsátják. 1852-ben várfogságra ítélik, 1856-ban szabadul. Életrajzát lásd Bona 1987. 168–169.

⁵⁹ Benkő Rudolf (1824–1897), cs. kir. főhadnagy, a szabadságharcban honvéd vezérkari őrnagy, várfogságot szenved, 1856-ban szabadul. Életrajzát lásd Bona 1987. 106–107.

⁶⁰ Andrássy Gyula, id., gróf (1823–1890), liberális politikus, 1847–48-ban Zemplén vármegye országgyűlési követe, 1848–49-ben főispánja, honvéd ezredes, a Szemere-kormány konstantinápolyi megbízottja. Emigrál. 1858-ban hazatér, 1867-től magyar miniszterelnök, 1871-től a Monarchia közös külügyminisztere. – Andrássy ekkor parancsőrtisztként szolgált Görgei mellett.

	<u>Áttétel</u>	4276	16
	két szobalcány	20	
	ételre	5	
Máj. 2-n	Tatán cselédség	30	
	Tábornok úr	100	
	contó (60.)	45	48
	két kefe	2	
	széna és zab	3	12
	szivar (500) Weisz ⁶¹	21	15
	óráért Jóska számadása	1	
	sarkantyú -"-	1	40
	ruhajavítás -"-	3	40
	ruhamosás -"-	2	56
	dto. -"-		30
	hat ordonánc egy óra	12	
	<u>Káplár fél hó</u>	<u>3</u>	
		4528	17
	<u>Áttétel</u>		
	Kocsis és (Jakab) 4 ft.	6	
	inas	2	
3-n	Karván, zene és cseléd	10	
	szivar 61. sz.	56	36
	Kovácsiban (cseléd)	15	
5-n	Korcsák (-"-)	100	
	kocsmái contó	2	
	Trager -"-	1	
6-n	Tábornoknének	500	
	titkos kiadás (Aulich)	50	
	mosdócszköz	13	15
	ebéd (62. sz.)	50	
	zenészek	5	
	Kellner	2	
	2 nyakravaló	5	
	nadrágtartó	1	45
	<u>egy tucat [olvashatatlan rövidítés]</u>	<u>3</u>	
	<u>oldal</u>	5350	53
		5350	53
	Lisznyay ⁶² (63. sz.)	70	

⁶¹ Valószínűleg a szivar márkájáról, és nem névről van szó.

⁶² Lisznyay (Damó) Kálmán (1823–1863), költő, a Tizek Társaságának tagja, Petőfi barátja, 1848 októberétől 1849 februárjáig Erdélyben harcol, 1849. március 14-től a VII. hadtest tábori történetírója.

Máj. 8-n	ebéd (64.)	46	
	Kellner	4	
	Janó és Pista	3	
	zenészek (Ferdin[ánd] husz[árczred]) ⁶³	19	
	Kempelen (nyergek)	200	
	Kesztyű	1	
	Gyurka Pestre menet.	2	
	számadás (65. sz.)	36	
	Bodenburg (66.)	31	
	Laszlovszky ⁶⁴ szakácsné	20	
	házmester	10	
	szolgáló	5	
	kocsis	5	
	ebéd	3	
	contó (67.)	14	40
	<u>Korcsák (68.)</u>	<u>200</u>	
	<u>oldal</u>	<u>6020</u>	<u>33</u>
		<u>6020</u>	<u>33</u>
	borravaló (Kászonyi ⁶⁵ kocsisa)	1	
	fésű		40
	csizma	15	
	nadrágmosás	1	30
	Tábornok úr (a püspökért)	10	
	harisnya	5	
	szalagok	2	36
	Pistának c hó 15-ig	6	
	Jánosnak dto.	6	
	konyhaköltség (69.)	239	55
	Schrödl hajós (70)	100	
	rapé	3	
	lóvasaltatás (Pista)	1	36

⁶³ A 3. (Ferdinand d'Este) huszárczred a III. hadtestben szolgált.

⁶⁴ Görgői főhadiszállása 1849. május 6-ig a Városmajor melletti Remete-fogadóban volt. Ekkor az ellenség felfedezte ezt, s ezért a főhadiszállást dél körül áthelyezték a hátrébb lévő Laszlovszky-majorba (ma XII. ker. Zugligeti út 58.) Budavár bevételének emlékeztet 1849. Szerkesztette Katona Tamás. S. a. r. Hermann Róbert, Pelyach István és Tirts Tamás. Budapest, 1989. 89. és 566.

⁶⁵ Kászonyi József (1810–1888), cs. kir. őrnagy, 1848. október 20-tól honvéd alezredes a 3. (Ferdinand d'Este) huszárczredben. 1849. január 23-tól ezredes, ezred- és dandárparancsnok a bácskai hadosztálynál, majd a III. hadtestben. Április 30-tól a hadtest lovashadosztályának parancsnoka, június 20-tól a II. hadtest parancsnoka. Komáromi kapituláns, emigrál. Életrajzát lásd Bona 1987. 193.

	egy huszár (Molnár ⁶⁶ parancsa)	5	
20-n	Kempelen (apró költség)	100	
22-n	Tábornok úr (Hcl.)	50	
		6567	50
		6567	50
	Ko[r]csák (71. sz.)	100	
	cselédsgének a Sváb-hegyen (72. sz.)	61	
	óracsinálás	1	30
	a létrák átvitelénél költség	2	
	Kuppirecz (Sturm)	100	
26-n	Kempelen (73.)	200	
	Jóskának (15-ig)	2	
	Számadás (74.)	2	52
	Tomala (75.)	20	
	Konyhaköltség (76.)	146	30
	Generális úr	200	
	sapka	6	30
	kesztyű	2	15
	nyakravaló	1	40
	sarkantyú	3	
	lóvasaltatás		30
	háj		30
		7418	07
		7418	07
	A sebesülteknek	100	
	fiacre és költség	6	40
	rhum és sütemény	1	36
	aláírás a sebesült. (sürgős)	5	
	arcképek	3	
	szivartárca	5	
	Toni (77.)	100	
28.	Kempelen	100	
29.	Vacsora	5	18
	csákófedő	3	30
	Leffter ⁶⁷	200	
	táska	6	
	fiacre	4	

⁶⁶ Molnár Ferdinánd (1802–1869), kilépett cs. kir. hadnagy, 1848. június 19-től a 3. honvéd-zászlóalj főhadnagya, szeptember 15-től százados, novembertől őrnagy, 1849. március 22-től alezredes, Vetter, majd Görgei szárnysegéde, június 28-tól honvéd ezredes, a hadügyminisztérium elnöki osztályának vezetője. Várfogságot szenved. Életrajzát lásd Bona 1987. 244.

⁶⁷ Lefter László (1802–?), volt cs. kir. hadapród, legmagasabb rangja honvéd százados Görgei tábornoki irodáján. Életrajzát lásd Bona 1988. 368.

30.	Szolnok forspont	6	51
	reggeli	3	45
	borravaló	1	45
		7870 ⁶⁸	22 ⁶⁹
		7870	22
30-n	borravaló	1	30
	Sz[ent]miklós ⁷⁰ ebéd s bor	8	
	clőfogát s borravaló	12	
	Újszállás ⁷¹ clőfogát	7	30
	borravaló	1	
	bor s savanyúvíz		50
	Karcag clőfogát	6	
	borravaló	5	
	Nádudvar clőfogát	6	
	vacsora	5	
	borravaló	5	
	Szoboszló clőfogát	6	
	borravaló	5	
	Debrecen – clőfogát, b[orra]v[aló]	10	
	reggeli	2	15
	fördő	3	
	szivar	5	40
		7960	07
		7960	22 ⁷²
	Janó (élelemre)	2	
	mézeskalács	1	
	ebéd, fagyalt, borr[avaló]	23	
	hat lovas ordonánc	12	
	két kocsis és Jakab	12	
	Káplár	6	
	Janó május utójáig	2	
	Jóska d[ct]to.	2	
	tábornokné (ezüstpénzb[en])	100	
	istállókötség april s május hora (78.)	59	24
	<i>Útiköltség Debrecenből</i>		
2-n ⁷³	szivar	4	42

⁶⁸ Helyesen: 7970, de az egyik 100 forintos rételet (Kempelen) már az összeadás után írták be az oldalra.

⁶⁹ Helyesen: 32.

⁷⁰ Törökszentmiklós

⁷¹ Kisújszállás

⁷² Helyesen: 7.

	cseledtség	5	
	mézeskalács	2	
	bor és savanyúvíz	2	15
		8193	43
		8193	43
	előfogat Debrecenből Szoboszlóig	5	30
	borraivaló	4	
	Szob - Nádudvar	6	
	borraivaló	6	
	Nád[udvar] - Kardczag	7	12
	vacsora	4	
	borraivaló	4	
	Karc[zag] - K[is]újszállás	7	12
	borraivaló	4	
	K[is]újsz[állás] Sz[ent]miklós	8	30
	borraivaló	4	
	reggeli	1	20
	Sz[ent]miklós - Szolnok	7	58
	reggeli	3	30
	borraivaló	5	
	Pesten fiacre	3	
	fördő	2	15
		8277	10
		8277	10
	Tábornok úr	30	
	Bán	10	
	páholy	5	
	dto.	1	
	vacsora	5	34
	fiacre	13	
	reggeli (gőzös)	5	
5-n	Kempelen	30	
6-n	Komárom, cukrász	5	30
	hajós Kellner	5	
	Győrött ⁷⁴ borraivaló	4	

⁷³ Görgei június 3-án még Debrecenben volt, s csak ezen a napon indult vissza Pestre. Görgey István II. 395. és Irmédi-Molnár László: Felsőszopori Tóth Ágoston honvédeztredes, a XIX. századbeli magyar térképezés úttörőjének élete és működése. A Térképészeti Közlöny 8. számú külömfüzete. Budapest, 1938. 116.

⁷⁴ Görgei 1849. június 5–6-án járt Győrben, hogy a nyári hadjárat haditervét Klapka György vezérőrnaggyal, Komárom erődje és a Duna jobbparti erők parancsnokával egyeztesse. Az egykorú feljegyzés szerint a Fehér Bárány vendéglőben szállt meg, s 6-án reggel 3-kor utazott Komáromba. Lengyel Alfréd: Győr 1848/49-es eseményei egy ismeretlen napló tükrében.

	Tábornok úr	300	
jún. 7.	Számadás a hajón reggeli 9 óráig Nro	47	46
	cbéd a hajón 79.	40	28
	zenészek (dto)	4	
8-n	Kempelen	100	
		8883	28
		8883	28
8-n	3 fiacre	12	
	Görgői Cornél ⁷⁵	300	
	szivar	2	30
		2	30
	Zuber őrnagy úr ⁷⁶ által egy szepesi polgár[na]k	42	
	Kempelen költsége	100	
	savanyúvíz, bor	1	
	cbéd s borraivaló	5	
	rhum s scmlyc	2	
9.	cbéd s borraivaló	5	
	ruhamosás	1	46
	Tábornok úr 166. sz. fiacrenk 9- és 8-ra	20	
	bor és vacsora	5	
	nadrágmosás	1	30
		9383	44
		9383	44
10-n	Tábornok úr	50	
	fiacre	2	
	ruhamos[ás] Nro. 81.	246	15
	fiacre	3	
	vacsora s borraivaló	5	
	Tábornok úr fiacere	10	
	inasnak borraivaló	5	
11.	zenészek	10	
	nyergek Nro. 82.	75	

Arrabona, 1961/3. 137. Klapka tévesen azt írja, hogy június 7-e után találkoztak Győrben. Memoiren von Klapka Georg April bis Oktober 1849. Leipzig, 1850. 58.; Klapka György: Emlékeimből. S. a. r. Katona Tamás. Budapest, 1986. 148.

⁷⁵ Görgy Kornél (1819–1897), Görgői Artúr unokatestvére, cs. kir. százados a 9. (Miklós) huszárezredben, november 26-tól őrnagy, dandárparancsnok, április 12-től a feldunai hadsereg törzsnél szolgál, július 20-tól honvéd alezredes. Várfogságot szenved. Életrajzát lásd Bona 1987. 163.

⁷⁶ Zuber Antal (1816–1908), kilépett nemesi testőr, honvéd alezredes, a feldunai hadtest tábori térparancsnoka, 1849. június 16-tól a hadügyminisztérium rendőrségi és térparancsnoksági osztályának főnöke. Várfogságot szenved. Életrajzát lásd Bona 1987. 343–344.

	Asbóth ⁷⁷	310	
	Soldos számadása (83.)	54	
	szivar (84.)	32	
12-n	zenészek	10	
	<u>istállókötség Kelcz beszámolója szerint</u>	10	
		10205	59
	nadrágmosság	1	30
	ruhamosság		
	<i>NB. Komáromban az atillára galambkosár</i>		

(Innen két oldal üres)

	Összehasonlítás		
	Kiadás	10195	59
	Kölcsönök	617	
	<u>Kézpénz</u>	442	30
	összeg	11255	29
	<u>bevétele</u>	11304	22
	pótlandó	48	53
	T. Duka		
	jún. 12-n. 849.		
	Kölcsönök		
	őrmester Bran.	10 ft.	
	Hruby ⁷⁸	10 ft.	
	dto.	10	
jún. 12.	Albert őrnagy ⁷⁹	100	

⁷⁷ Valószínűleg Asbóth Sándor (1810–1868), mérnök, 1848. december 9-től honvéd mérnök-kari százados, április 20-tól őrnagy, június 12-től a kormányzóelnöki hivatal katonai irodáján vezetője, július 16-tól alezredes. Emigrál, az amerikai polgárháborúban dandártábornok, majd címzetes vezérőrnagy. Életrajzát lásd Bona 1987. 94. és Bona Gábor: Az 1848/49-es honvédhadsereg Zala megyei születésű tisztjei. In: A szabadságharc zalai honvédei 1848–1849. Szerkesztette Molnár András. Zalacgerszeg, 1992. 10–11.

⁷⁸ Hruby Gyula (1826–1849), cs. kir. hadnagy, 1848. októbertől főhadnagy a 3. (Ferdinand d'Este) huszárezredben, 1849. január 9-től al-, január 15-től főszázados, Görgői parancs-értisztje. Haynau 1849. augusztus 20-án Temesvárott kivégezteti. Életrajzát lásd Bona 1988. 273.

⁷⁹ Nyilvánvalóan nem Albert Ignácról (Anzelm) (1819–1893) van szó, mert ő ekkor még csak százados volt, s Kmety György ezredes június 13-án javasolta őrnagyi kinevezését. A névazonosság, illetve hasonlóság alapján szóba jöhetne Franz Albrecht főhadbiztos (1799–?), de neki nem volt katonai rangja; Albrecht Frigyes Vilmos (1823–?), de ő ekkor már alezredes volt, végül Albrich Károly őrnagy, (1812–?), aki május végétől szolgálaton kívül volt. A legvalószínűbb közülük Albrecht Frigyes Vilmos személye. Életrajzát lásd Bona 1987. 89.

	Melczér	10	
	Bakody ⁸⁰	22	
	Taund	10	
	Hannenheim ⁸¹	40	
	Vittenberg	10	
	Kempelen maj. 6-n	100	
	dto. 28-n	100	
	dto	5	
	Kempelen (páholy)	100	
	dto. jún. 8.	100	
		617 ft ⁸²	
	Villax	50 ft.	
	Korcsák	4	24
	Bayer ⁸³ szivar	7	
	Görgei Cornel fogkefe		50
	Kempelen máj. 6-n	100 ft.	
	Görgei Cornel	300	
	Super ⁸⁴ {?}	10	
	dto	100	
	Kempelen máj. 20-n	100	
	Kempelen 26-n	50	
	Leffter	50	
	Károlyna[k] Kempel[en]	5	
	Kempelen	5	
	dto. fiacre	10	
28-n	Kempelen	100	
	dto. Kempelen	5	
	Kempelen páholyok	100	

⁸⁰ Bakody Tivadar (József) (1825–1911), orvos, 1848. szeptembertől a világosi fegyverletételig parancsőrtiszt Görgei mellett, előbb hadnagy, 1849. január 20-tól főhadnagyi, majd századosi rangban. Életrajzát lásd Bona 1988. 86.

⁸¹ Hannenheim János (József) (1831–?), cs. kir. hadfi a 4. (Sándor) huszárczredben, 1848. október 4-től hadnagy, december 23-tól főhadnagy, 1849. február 9-től alszázados. A nyári hadjáratban Görgei parancsőrtisztje. Besorozzák, cs. kir. vezérőrnagyi rangig emelkedik. Életrajzát lásd Bona 1988. 251.

⁸² Helyesen. 627.

⁸³ Bayer József Ágost (1821–1864), kilépett cs. kir. hadnagy, 1848. szeptember 20-tól honvéd vezérkari főhadnagy, október 20-tól százados, november 18-tól őragy, 1849. január 15-től alezredes, a feldunai hadtest vezérkari főnöke, április 17-től ezredes, a feldunai hadtest vezérkari főnöke. Várfogságot szenved. Életrajzát lásd Bona 1987. 100–101. és Villányi András: Bayer ezredes. Budapest, 1937.

⁸⁴ Lásd a 6. jegyzetet

	Kölcsönök		
	Swartz ⁸⁵		
	Hannenheim (nyugta)	40	
	Bakody dto.	22	
	Vittenberg futár (nyugta)	10	
	Taund	10	
	Villax	10	
	Soupper	100	
	Gnaedige ⁸⁶	50	
	Majer Káplár	10	
	Armin (Kemp.) ⁸⁷	35	
	Kelcz költsége	10	
	összes	92 ⁸⁸	
	azaz kilencvenkét forint pengőben T. Duka		

[A következő oldalon a feljegyzések többsége ceruzás, erősen elmosódott, a nevek emellett át vannak húzva]

Kölcsönök		
Kemp[elen] május 5-n	40 ft + 5 + 2	
Bakody [?]	5 C[onventions] + 11 fr.	
?	5	
?	10 + 2	
Bayer szivar, arckép [?]	3	23
Pista bandage ⁸⁹ 48. sz., Schwartz	2	48
vaesora	1	36
Pálkövi	20	
Bakody		5
? máj. 14.	25	
?	30	
?	20, dto. 20 = 40	
Hannenheim	1	
?	20	
? máj. 10		
? máj. 10		
Vittenberg futár	10	

⁸⁵ ceruzával

⁸⁶ kegyelmes [asszony] – valószínűleg Görgei felesége

⁸⁷ Görgey Ármin (1812–1877), Görgei Artúr bátyja, kilépett cs. kir. hadnagy, honvéd őrnagy, különítményparancsnok, majd alezredes, a feldunai hadsereg vezérkari főnöke. Várfogságot szenved. Életrajzát lásd Bona 1987. 162. – A Kemp. valószínűleg Kempelen rövidítése.

⁸⁸ Az összeadásban csak a tintával írott, s át nem húzott sorok szerepelnek.

⁸⁹ kötés

Kempel[en]	15 ft.	5
dte.	22 ft.	20 xr.
dte	100	
Bestätige den Empfang ⁹⁰		
Kempelen R[i]tt[mei]ster		
Lumniczer ⁹¹ előfogat	1	
Taund	10	
Villax	10	
Soupper	100	
Gnacd[igc]	50	
Majer Káplár	10	
Kelcz számadásra	10	

Levéltári rövidítések

- 1848–49. HL Az 1848–1849. évi forradalom és szabadságharc iratai.
 Görgey-lt. MOL P 295. A Görgey-család levéltára Görgei Artúr gyűjtemény.
 HL Hadtörténelmi Levéltár (Budapest)
 HM Ált. MOL H 75. Hadügyminisztérium Általános iratok
 MOL Magyar Országos Levéltár (Budapest)

⁹⁰ Az átvételt tanúsítom.

⁹¹ Lumniczer Sándor (1821–1892), orvos, 1848 augusztus végétől honvéd fő-, 1849. február-tól a feldunai hadtest törzsorvosa, június 1-től a hadügyminisztérium egészségügyi osztályának vezetője. Életrajzát lásd Zétény Győző[–Antall Lajos]: A magyar szabadságharc honvédorvosai. Budapest, 1948. 167–168.